

طاشينات
اشيجي يوتي غزته
صاحبنا: هارند ماموريان: ازمير

"TACHINK"
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN POLITIQUE & LITTÉRAIRE
Imprimerie Mamourian
SMYRNE

10 ՓԱՐԱ

ԴԱՇԻՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ՓԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԲԱԶՄԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	ՏՐԳ.	ՎԵՑ.	ԵԹ.
ԻԶՄԻՐ	80	40	207.72.
ՊՈԼԻՍ ԵՒ ԳՍԼԱՌ	108	54	7.72.
ԱՐՏԱԼԱՆԻՍ	25	13	3.7.

Հասցեն Երևանի քաղաքում
Խմբագրություն
Rédaction du journal Arménien
«TACHINK» — Smyrne

Չի հրատարակում ձեռագիրները չեն վերադարձվում

10 ՓԱՐԱ

Զոհաբաշխար Կիսեմեմե

Մէջէ քանի օրէ ի վեր մեր որմերուն մէջ կը գտնուի երկուստարոյ ու համակրեալ ի արուեստագէտը:

Յուժական Զայի կիսեմեմե անձնօրէ մը չէ Իզմիրի հայերուն:

Իր համարը հոս լուսած է արդէն քիչ մը ամէն կողմէ, և հինգ տարի առաջ Իզմիրի հայութեան գեղարուեստագէտ արարող բազմին ունեցած է անգամ մը վաճառելու տաղանդաւոր արուեստագէտը, և աղուոր տաղանդաւորներուն մը կը սլանէ անոր այստեղ տուած առաջին նուագահանդէսէն:

Կիսեմեմե անիւն ի վեր՝ մեծապէս շահած է իր արուեստին մէջ զգացումի խորութեամբը:

Յուժակի անգարար մը չէ ան որ իր ճարտին ճարտիկ հարուստներովը զիւրին ու զգայացունց ազդեցութիւնը յառաջ բերելու ձգտէր:

Հոգի մըն է, տարօրինակագ զգայուն, որ ջուրիկին լարերուն վրայ կը թրթռայ, և որ իր արտայայտած, խորամանկ երաժշտական դարձեալները կ'ապրի սարսաղին ներսէն իրենց մը:

Կիսեմեմե ի յայտ կը բերէ իր արուեստին մէջ այնպիսի բարձր խղճմունք մը, այնպիսի երկնայեան ու ջրամուտի հասկացողութիւն մը, որ զինքը որոշապէս կը զատէ գործիական երաժշտութեան ճարտար ձեռնածուներուն սովորական տեսակէն, և ամենէն արդարացի յայտնուելով իր ներշնչէ իր ազգային համար:

Այս յանդիմանքը ապա, որ զեռ 23 դարձեալներու ընթացքին իր շրջաններուն ու այստեղուն վրայ, քրտնութեան մը պէս փաթկուած է իր արուեստին, և անոր կատարելութեան գերազանց աստիճաններուն հասնելու իր հոգիին տեսնալին մէջ ընդունակ է յամուտ աշխատութեան և յանձնառու նշանակ զրկանքներուն:

Անիկա ճշմարիտ վիտրինայ մըն է արդէն: Բայց չի գտնուիր ցարդ իր ձեռք բերած արուեստագէտի տիրական կարողութեան մը: Եւ արդարեւ մէջ իսկ ունեցած յայտնութիւններովը:

Իր խելարը շատ խրոխտ, շատ վեր, շատ փառասէր է՝ որքան ալ ինքը համեստ: Անիկա Իզմիրի, Եօֆիմեմե, Սարգիստեմեմե պատուանդանին կը ձգտի, հոն, ուր տրուած չէ ամէն արուեստագէտի հասնել, բայց ուր պէտք է որ ամենքն ալ ձգտին:

Եւ այս աղբիւր փառասիրութեամբ է որ կիսեմեմե իր արդէն հասուն տաղանդին վայելքը կուտայ միզի, կարենալու համար վերադառնալ Եւրոպայ և մէկերկու տարի ամբողջապէս նուիրուել իր արուեստին վերջնական կատարելագործմանը:

Այսպիսի տաղանդաւոր հայ արուեստագէտ մը քաջախիղք բարեք մը չի պիտի ըլլար մեր կողմէն, այլ պարտականութեան մը կատարումը:

Մեր մէջ գեղարուեստի գործը քիչ մը չփոխուած է միշտ զիւրեմեան գործին հետ: Առեւ է որ այս սխալ ըմբռնումը վերնայ, փտարուի մեր մտայնութեան ու բարեբերուն մէջէն:

Կիսեմեմե ան գեղարուեստի ուսման ներքին, խափնութեան չէ՛, որոնց հրաւիրուած աւելի կամ նուազ կրտսեմիկ աղբիւրներ հանդուրժելով՝ զիրենք բարեբարած ըլլալու խղճահար կարեկցութիւնը պիտի զգայինք, և որոնց կոնակ զարձը:

Ներքե ալ իրաւունքը պիտի ունենայինք, եթէ ալ «համը փախցնէին»:

Անիկա ճշմարիտ արուեստագէտ մըն է և չքեղ տաղանդ մը, որ արդէն իր տուած շատ լուսն լաւագոյնը կը խոտանայ տալ:

Տարաբաշխ Զուհիմ որ Իզմիրի գեղարուեստագէտ հայութեան ինքնիշխան պարտք մը պիտի սեպէ կատարելայ յայտնութիւն մը ընել՝ նիւթական արդիւնքի տեսակէտով՝ Զայի կիսեմեմեի նուագահանդէսը, որ տեղի պիտի ունենայ այս հինգշաբթի կամ ուրիշ իրիկուն:

Անիկա գեղեցիկ առիթ մը պիտի ըլլայ մեզի ցոյց տալու որ գիտենք գնահատել հայ տաղանդը:

ՍՈՒՐԵՆ ՊԱՐԹԵՐԹ

ՀԱՅ ՄԱՆՈՒԿԸ ՀԱՅ ԿԵԼԼԱՅ ՀԱՅ ԴՊՐՈՑԻՆ ՄԷՋ

«Հայ դպրոցի չափած ու եւ մանկ կամ աղջիկ չի կրնար ո՛չ ընդունուի ոչ ալ աշտով հայ մնայ», կը գրէր Դաշինի խմբագրապետը անցեալ օր իր մէկ առաջնորդող յօդուածին մէջ: Ինչ ճշմարիտ խօսք, արդարեւ: Հայ մանուկը ամեն բանէ առաջ ՀԱՅ պէտք է ըլլայ. եթէ անոր անմեղեմակ սիրտը իր մանկական մտադաշտ հասակէն հայութեան սիրով բարտախելու չընտելացնենք ու թողունք իր օտար բարեբերով և ունակութիւններով աղուոր, այն ժամանակ անոր չափահասութեան չընտելանք մէջ անհար պիտի ըլլայ այլ ևս սիրելի դարձնել իրեն հայ կեանքը, հայ միտքը ու հայ լեզուն: Դուք իր գեղարվեստի հասակին մէջ կարելի է մեր ուզած ուղղութեամբ ուղեցնել, աշխատել եթէ ընտելեան կամքին ձեռնով թողունք որ սանձարձակ մեծնայ ու ծարձակի, այն ատեն ըզրորովն անկողնի պիտի գտնուի զայն բաղձալի ուղղութեան վերածել: Այսպէս ալ հայ մանուկը անհրաժեշտօրէն հայ դպրոցի պէտք ունի, իր նորածնէ ծննդէն հայ միջնորդ տի մէջ զրկուել և զարգացնելու համար, որպէս զի իր անտիրական խմբը չաղախութեամբ հայապէս գեղեցիկութեամբ ու բարեբերով, երբ մեծնայ սրտուսանող ուղու վերաբերել իր ցեղին հանդէպ, զգայ անոր բոլոր ցեղերն ու գտնուելիքները, խորհի անոնց չուտափոխել դարձանութիւն վրայ և ոչ թէ սանձ անտարբերութեամբ ու ազգամերժօրէն վերաբերուի՝ ամէն անգամ երբ իր ցեղին հետ սերտ առնչութիւն ունեցող խելիք մը յուզուի:

Եւ կը զարմանամ խորհակերպին առանց որոնք կը պնդեն թէ հայ մանուկը լաւագոյն է օտար վարժարան գրելի, սա առարկութեամբ թէ փոքրիկները իրենց մատուցա հասակին մէջ աւելի զիւրու կ'ընտելանան ու և օտար լեզուի մը:

Այո՛, բոլորովին ճշտ է այս, բայց ո՛չ երբեք բանաւոր: Ստուգել մանուկ մը շատ զիւրաւ ու փութով կը սորվի լեզու մը: Բայց շատ արգահատելի կը գտնեմ կարգ մը ծնողներու այն հրճուանքը՝ զոր կուենան, երբ տեսնեն թէ իրենց չուանց տարեկան մանուկը օտար լեզուով կը բարբառի, մինչդեռ հէջ փոքրիկը հայերէն զոյգ մը խօսք անգամ ընելու անատակ է...

Կը տեսնէք ինչ ըրաւ օտար դպրոցը, ինչ ըրաւ օտար ուսմանը... Այժմ գիտ մանուկ է ու հայերէն չի գիտեր. հապա երբ մեծնայ, այն ատեն ինչ պիտի ընէ. բոլորովին չափաւ ու ժամանակ միթէ իր մայրենի լեզուն և նոյն իսկ չափաւ խորհի:

անիւն, ու թերեւ ուրանայ ալ իր ազգութիւնը...

Ահա՛ թէ ինչ վախճանի կը յանդիմանար լեզուով ու բարեբերով անած մանկան վիճակը: Այլասերում... այս է արժանաւոր հանգրուանը՝ օտար լեզուով ու օտար դաստիարակութեամբ մեծցող գեղարուեստագէտը...

Եւ լաւագոյն գրադէսներ կը ճանաչեմ, որոնք ամէն բանէ առաջ ներտած են հայ լեզուն ու հայ գրականութիւնը իւրացնելու, և անիւն վերջն է որ ուսած են եւրոպական մի քանի լեզուներ, և ո՛չ թէ իրենց ծագիկ հասակին մէջ: հետեւաբար թիւր ու անհիմն չէ խորհի թէ մանուկ մը իր ծագիկ հասակին մէջ եթէ չուսնի օտար լեզուն, ապագային՝ այսինքն երկուստարուութեան ժամանակ ալ ի վիճակի չափաւ ըլլայ զայն սորվելու:

Արդ՝ այլեւ ինչ պատճառ կ'ընայ որ մեր փոքրիկները՝ ըլլան հարուստի թէ աղքատի՝ անխտիր չի յաճախեն ազգային վարժարանները, ուր պիտի գտնեն հայապետութիւնը, որոնք օտար լեզուներով մէջ գտնուածներուն հանդէպ լին ու սէպ չեն բնաւ, այլ բոլորապէս կը աշխտեն, կ'աշխատեն մշակելու ո՛չ միայն անոնց միտքը ալ և մանաւանդ ներշնչելու անոնց սրտին բնատուրով ու ազգասիրական լըրիւն ու զգացումներ, որոնք հայ հոգիին մը կենսականութիւնը կը կազմեն:

ԳԵՂԱՐՔ Ս. ՊՈԶԼԱՆԵԱՆ

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՍՈՒՐԻՔԻՆ ՏՈՆԸ

ՄԵՆԵՄԵՆ, 14 ՓԵՏՐ.

Ուրբաթ իրիկուն, Փետրուար 12, Պոլսէն, Մանիպալէն, Պերիպալէն, Գրեգորիանէն, Համբուլէն, Կոստանպոլէն, Ազնիւարէն, Իզմիրէն և չընտելեան հասած բաւական խուսն ուստաւորներու ներկայութեամբ մեծահանդէս կատարուեցաւ Ս. Սարգիսի, մեր ժողովրդական սուրբին տօնին նախատօնակը: Եկեղեցին զգեցած էր սոնական օրիւր հանդիսաւոր դարձանքը. զարդը զարդարուած էր զրօշներով և զանազաններ իրենց զօրանքներով կ'աւանդէին եկեղեցին տօնը: Սանձաւորական կատարութեան կողմէ զրկուած ոստիկանը իր չընտել պահաւարիկով կը հսկէր հանդէպին անդորութեան վրայ: Ծարաթ առտու, պատարագեց տեղւոյն քահանան, Տ. Յակոբ քչ. Գոցեան. երգեցողութիւնները կը վարէին Իզմիրէն հասած ուստաւոր երկուստարուներ: Կէսօրէն վերջը մարմեղեցան նուիրուած գտնուել, հորթները և աղին: Ծառաթ իրիկուն եկեղեցական արարողութեանց նախադանց Իզմիրի Առաջնորդական տեղապահ Գեր. Տ. Արսէն Ծ. Վ. Վեհուհի, չընտելուած կրօն. ժողովոյ անդամներէն ձերբահան Տ. Գեղեց քահանայէն և Գոցեան Տէր Հայրէն, նաեւ երգեցիկ խումբէն: Գիշերը բաւական յառաջացած էր երբ զանազաններ կը կոչէին յեկեղեցի բարեպաշտ ժողովուրդը եկեղեցի արարողութեանց՝ որուն նախադանց մեր սիրելի Վեհուհի Հայր Սուրբ: Կիրակի առտու պատարագեց և ժողովրդական համեղ քարոզ մը խօսեցաւ: Եւ ապա կարգաց նուիրատուներու ցանկը՝ որ մեծ գոհունակութիւն պատճառեց ամենուն: Գեր. Առաջ. Տեղապահ, Մեհեմէդ Գեր. Նուսրէ, հիւրասիրուեցաւ Մեհեմէդ Ս. Ռուբէն Արքայեանի բնակարանը:

Ուրախ ենք յայտնելու որ Մեհեմէդի զարդը, եկեղեցին, վաղեմի վերանորոգուած գտնաք, ինչ որ Պ. Ռուբէն Արքայեանի և զործուեցա քահանային աշխատութեան արդիւնքն է:

Յաւալի է որ Պ. Արքայեան կը հրաժարի ծերութեան պատճառաւ: Պէտք է մերժել հրաժարականը և եթէ կարելի է քանի մը թերութիւններ իրեն ներել:

Հ. Պ.

Յ. Գ. — Ի ներկայութեան Գեր. Առաջնորդական Տեղապահ Ս. Հոր ընտրութեան ժողով կազմուեցաւ կիրակի իրիկուն, Առաջնորդարանին մէջ, և թաղական խորհուրդ կազմուեցաւ այսպէս. Տեղապահ Յովհաննէս Սէփեղեան, Գարրիէլ Մարգարեան և Յակոբ Նէլիմեան:

— Գեր. Վեհուհի Հայր անմիջապէս յորդարական խրատ մը խօսեցաւ և հրաժարեալ Առաջնորդական աշխատական փոխանորդ Տիար Ռուբէն Արքայեանի հրաժարականը ընդունեց:

— Մեհեմէդի Յոյն կղերը պաշտօնապէս այցելեց Գեր. Վեհուհի Հոր՝ որ սիրալիր ընդունելութիւն մը ըրաւ իր արժանապատիւ հիւրերուն: Յոյնը մեկնեցան քաղցը տուաւորութեան սակ:

— Մեհեմէդի զարդին համար դասագիրքեր նուիրած է (149 դրուէ) Իզմիրի Հայ գաղութը: Սակէ զատ նոյն նպատակաւ 2885 դրուէ ալ հաշուն դրամ հաւաքուած է այս շարքով՝ շնորհիւ Պ. Մեհեմէդի Հայաճանին:

— Գեր. Վեհուհի Մ. Հայր Մեհեմէդի Իզմիր վերադարձաւ կիրակի իրիկուն:

ՆՈՒՐԱՍՏՈՒՈՒԹԻՒՆԻՔ

ՄԵՆԵՄԵՆԻ Ս. Սարգիս Եկեղեցւոյն

Տիարք Սարգիս Տ. Մատթէոսեան 1 հորթ, Յակոբ Էֆ. Պաքեան 1 ոչխար, Սարգիս Սիմիոնեան 1 ոչխար, Կ. Պոլսեցի Գեղեց Բաշալեան 1 ոչխար, Յակոբ Մուրատեան 1 գառնուկ, Յովհաննէս Վարեմէկեան 1 գառնուկ, Գեղեց Յովակիմեան Պերկամացի 1 գառնուկ, Գարամաճեան երեք եղբարք 1 գառնուկ, Տիկին Տիգրանուհի Մարթիկեան 1 գառնուկ, Տիկին Կիւրեցա Սիմեոնեան Մանիպալի 1 գառնուկ:

ՄՍԱՍԱՍԱՍԻՆ

1 ոսկի Տիկին Կիւրեցա Պաքեանէն, 1 ոսկի Օրբորդ Սէփեղեաններէն, 1 մշնո, Պերկամացի Սարգիս Սէփեղեանէն:

ԶԱՆԱՍԱՆ ՆՈՒՐԱՆԵՐ

1 Արծաթ կանխիկ Տիկին Մարթիկեան Կիւրեցա, 1 արծաթ մանաւորութիւն Շիւման Սարգիս, 1 Սիկին ծածկոյ՝ Հովակիմէ Տ. Գարամիկեան, 1 Աւետարանի փոշի Հաճի Կիւրեցա Բաշալեան:

ԱՐՁԱՆԻՔ

«ՔԵՆՈՒՆ» Ի ՆՈՒՐԱՍՏՈՒՈՒՆԻՔ

Կիրակի օրուան նուագահանդէսը վայրուն յայտնութիւն մը եղաւ՝ որչափ արուեստագիտական նշանաւոր և նիւթական արդիւնքի տեսակէտով՝ Հասարակութիւնը ի պատիւ «Քնար»-ի հայ երաժշտասիրաց միութեան սարգուած այս առաջին հանդէսին անկողնուածէն տեղի քաջալերիչ և համակիր վերաբերում մը ունեցած էր. յոժարամիտ փութիկոտութեամբ մը ընդունելով կարգադիր Մանիպալի Տիկինայնց կողմէ զրկուած հրաւերի տոմսերն և լեցնելով Հովակիմեանի սրտները ուրիշ՝ ճաշակաւոր յարգարանքով մը գե-

զազարդուած՝ աւելի յանկուցիչ փայլ մը կուտային այս երաժշտական հաւաքովքին: Երկու սեռէ հանդիսականները, ի սկզբան ցանցառ, հետզհետէ կը հասնէին և կը գրաւէին մեծ սրահը՝ չորհալի և պատշաճ մեծարանքով ընդունուելով երիտասարդ հերամեծարներէն: «Քնար»ի մանկան էր որ բացումը ըրաւ հանդէսին՝ գոտ և զայն եղանակով մը հնչեցնելով ազգային քայ- լերգը և առաջին վայրկեանէն իսկ ոգևո- րութեան կայծերը թրթռացնելով ներկա- ներուն սրտին մէջ:

Յայտագրի Ա. մասը չըսկած՝ «Քնար»ի Ատենապետ Տիար Յակոբ Միքայէլեան բեմ ելաւ և քանի մը խօսքով լսացատրեց «Քնար»ի կազմութեան պարագաները և նպատակը, և ի դիմաց Հայ Երաժշտասի- րաց Միութեան չորհրդակալութիւն յայտ նեց թէ՛ հանդիսականներուն՝ որոնք իրենց ներկայութեամբ փութացած էին պատուել սոյն նուագահանդէսը և թէ այն յարգելի ազգային և օտար արուեստագէտներուն որոնք չէին զայցած իրենց չորհրդի մաս- նակցութիւնը բերել անոր: Այս հակիրճ բանախօսութիւնէն յետոյ բեմ եկաւ «Քն- ար»ի Մանօրինարաի խումբը և քանի մը զեղեցիկ կտորներ զարկաւ իր հաւա- քածոյէն, որմէ ետք Պարոնայք Վար- ժապետեան, Գարամանեան և Գա- զազեան ջութակի քրիօ մը նուագե- ցին Պէթովէնէն, ընկերակցութեամբ դաշ- նակի զոր ճարտարապէս կածէր Պ. Գալ- սէրեան: Մենախօսութիւն մը, «Ինչո՞ւ ամուրի մնայի...», զոր այնքան յստակ չնշտորով և բնական շարժումներով ար- արտանեց Պրն. Տիրան Մարեան, քրքջա- լի ծիծաղներ և բուռն ծափեր խլեց հան- զիսականներէն: Փոքրիկի Գարեանի՝ իր ջութակով Ժ. Պ. Սէնժըլէի մանդիկի Բասթրալը նուագեց՝ ձայնակցութեամբ դաշնակի զոր վարպետի մատներով կը զարնէր Բրօֆ. Գաբրիա, և ապագայ տաղանդաւոր ջութակահար մը ընդնշմա- րել տուաւ իր մէջ: Տպաւորիչ և ցնցող ազդեցութիւն մը յառաջ բերաւ «Քնարի» երգեցիկ խումբը՝ որ մաէսփրօ Ա. Թադոս- եանի առաջնորդութեամբ երգեց Էլօրտա- ծօ խմբերգը՝ անստգիւտ կանոնաւորու- թեամբ և քաջավարժ ձայնով: Յետոյ կրկին-մանկատի խումբը գոռացուց Ռէյ- նօի մէկ Ուլիսիսիւրը: Հիանալի էր ջութ- թակի զուգորդը՝ Օր. Պ. Մաքրոսի և Բրօֆ. Ֆուսթի կողմէ, որոնց կընկերանար՝ Օր. Մ. Մաքրոսի՝ նոյնքան ճարտար դաշնա- կահարութեամբ մը: Բայց, ըստ մեզ, նուագահանդէսին պրռն կազմեցին Պրն. Յովհ. Իփիլիքեանի կրկին մեներգները՝ զորս համակրելի երիտասարդը երգեց փորձ և արուեստագէտ դիմօրի մը անստգիւտ յաջո- ղութեամբը և որոտագին ծափեր խլեց ներկաներէն: Ոչ նուազ յուզիչ տպաւո- րութիւն մը ըրաւ նաև Օր. Արաքսի Իփի- լիքեանի իր «Լար ինկնող աստղեր» մե- նախօսութեամբը զոր արտասանեց խիստ զգայուն չնչտերով և արժանացաւ խան- զավատ ծափահարութիւններու, որոնց վը- ռայ կրկին բեմ ելնելով զեռատի օրիորդը՝ արտասանեց անգլիերէն սիրուն մենախօ- սութիւն մը: Ի վերջոյ Օր. Եղիարզեան դաշնակի վրայ զարկաւ Պէմամէն կո- տարի գեղեցիկ մէկ վալսը՝ հիացիկ ուն-

կընդրութեան մը մէջ պահելով ամբողջ սրահը և գնահատումի ծափեր քաղելով ներկաներէն: Նուագահանդէսը վերջ գը- տաւ «Բամբ որոտան» ցնցող քայլերով զոր հնչեցուց մանկատի խումբը:

Նուագահանդէսի առաջին մասին վերջ, զապարի միջոցին, չորհրդի օրիորդներ հանդիսականներուն մեծարեցին յեմնատ և կարեկեղակ: Մութը կոխած էր ար- զէն՝ երբ բազմութիւնը սկսաւ մոտտմը մեկնել, և մնացողները, երկու սեռէ երի- տասարդներ՝ պարի սկսան որ տեւեց միւ- չի կէս գիշեր՝ ամենամեծ ոգևորութեամբ: Մասնաւոր գնահատման և չորհրդա- լութեան արժանի են «Քնար»ի համակրելի երիտասարդ անդամները որոնք ամէն ջանք ըրած էին հանդէսին կանոնաւորութեան և յաջողութեան համար: Մասնաւորապէս կարգադիր յանձնախումբի անդամները, Տեարք Յովհ. Պալպապեան, Յակոբ Գայեթրեան և Վահրամ Գազարեան՝ ընդ- հանուրի չորհրդակալութեան և գոհունա- կութեան արժանացան՝ իրենց գովելի և ունեղով և աշխույժ փութակոտութեամբ ու չինչ պոկաս թողով հանդէսի փայլն ու արդիւնաւորութիւնը կոտորակաւ ընկու համար:

Մուցանք յիշելու՝ թէ կարգադիր մասնախումբը կանխաւ քնարած և սիրուն ծաղիկներէն զաւարտատաճ ըլլալով, զանոնք բեմին վրայ իսկ նուիրեց նուա- գահանդէսին մասնակցող ազնիւ օրիորդ- ներուն, իւրաքանչիւրն իր նուագի կամ մենախօսութեան բաժինը կատարելէ յի- տոյ:

Կ'արժէ նոյնպէս յիշել որ տաղանդաւոր ջութակահար Տիար Հայկ Կիւտեան, որ ներկայ էր կիրակի օրուան սոյն նուա- գահանդէսին, մեծապէս գնահատած է «Քնար»ի նուագախումբներուն և սուղ ժամանակի մէջ կատարած յառաջընթու- թիւնը, և միևնոյն ժամանակ ուրախու- թիւն ու գոհունակութիւն յայտնած է Իգմիրցիներու մէջ երաժշտական և դե- զարուեստական ճաշակին տակաւ ծա- ւալ գտնել սկսած ըլլալուն համար:

ՕՏԱՐՆԵՐՈՒ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄՆԵՐԸ
ՁՈՒԹԱԿԱԶՈՐ Հ. ԿԻԻՏԷՆԵՍՆԻ ՄՍՍԻՆ

Գոհութեամբ կ'աւանանդեմք օտար մանուշիկ խղիւճ աւսւոյցսուած հետեւեալ գեանասական տղերք՝ համալսարն ջու- րակահար Տիար Հայկ Կիւտեանի աւ- ուեսագիտական սաղմնդի մասին:

«Համալսարն Հայ ջութակահար Տիար Հայկ Կիւտեան և երկէ գիշեր ամենախաւ- զավատ յաջողութիւն մը գտաւ: Իր զար- նուածքին ամենէն աչքառու յատկանիշ- ներն են զգացումի խորութիւն և փափ- կութիւն:»

(Մօրնիկի Բօսք)

«Երիտասարդ հայ արուեստագէտը, ու- ռուն պատկերը կը հրատարակեմք, հաւա- տարիմ հիացողը հանդիպացաւ: Սէզար Թօմ- սին տիեզերահաճախ վարպետին: Իր խաղը՝ կատարելագործակալ արուեստի ար- տայայտութիւնն ունի, և իր սահուն հը- պոտը ազդու հնչականութիւն մը՝ մանա- լանց հոգեկոյտ մասերուն մէջ, խիստ զիւ- րութեամբ արտայայտելով իր ամենարու-

որն զգացումները: Բարեմասնութիւննե- րու այս գեղեցիկ ամբողջութիւնը աւելի կը բարձրանայ մանաւանդ հազարապետ համալսարնութեամբ Տիար Կիւտեանին՝ որ իրեն կ'ապահով ամենուն համակրութիւ- նը:»

(Լ. Կարբ. Քրիսթի ֆ. Պրիւսե)

«Շատ անուշ, շատ վատա՛, անսխա- լական ճշգրտութեամբ մին է որ կը նուագէ Տիար Կիւտեան: Իր յօրինած Տաւու Աշ- պակեզի մէջ կը զգացուի տաղանդով լե- ցոյն հեղինակութիւն մը և արտակարգ կրապաշտութիւն:»

(Լ. Բրօկրե ֆիւ Գեռ)

«Նուագահանդէսը շատ փայլուն յաջո- ղութիւն մը եղաւ երիտասարդ վիպիլիօզին համար, որ գերազանցօրէն յաջողեցաւ մասնաւոր Տաւու Աշպակեզի մէջ, որուն արեւելեան զգայնութիւնները և ինքնա- տիպ ներշնչումները փոխորկալի ծափահա- րութիւններ խլեցին հանդիսականներէն:»

(Լա Ռեֆօրմ օ'Ալեխանդրի)

ՆԵՐՔԻՆ ՔԱՆԱԲԱՍԱՆ

ՊԱՆԿԱՆԵՍՆ ԴԱՇՆԱԿՅՈՒԹԵԱՆ, ան- թիւ Սապան հետեւեալը կը գրէ. — «Օր չանցելի որ նորանոր տեղեկութիւններ չըստանանք Պալքանեան պետութեանց մերձեցման և աւատրեւու համաձայնու- թեան վրայ: Արդ, պաշտօնական յայտա- բարութիւնները խաղաղասիրական են: Բայց ոչ մէկ բանով չեն հաստատուիր ա- նոնք: Արդի հաւասարակշռութիւնը՝ նախկին հաւասարակշռութիւնը չէ ալիս: Տարբեր ուժերով և տարբեր ազդեցու- թիւններով ջանքեր կ'ըլլան իրադրծելու կարեւոր գնահատութիւն մը՝ տարբեր անկէ զոր յառաջ բերաւ պուլկարական անկախութիւնը: Մամուլի ջգտողիւն վիճակը և տէրութեանց զործունէութիւ- նը լիովին կ'ապացուցանեն զազատարնե- րու նոր հասանքի որ գոյութիւնը:»

Ասոր պատճառը այն է որ Պալքան- ներու քաղաքացիները և կարգ մը պե- տական մարդերը այնպէս կը խորհին թէ Պուլկարի, Սերպիոյ և Գոարտապի մեր- ձեցումն յետոյ, այս երեք երկրները պիտի կրնան իրենց ուղածին պէս առաջ- նորդը պալքանեան քաղաքականութիւ- նը՝ իրենց հաճիլ կղած ճամբուն մէջ: Այս կարծիքը, հիմնական ըլլայ թէ ոչ, գոյութիւն ունի:

Եթէ ստիկա ստոյգ և հիմնական է, մեղի համար ապագայ վտանգ մը կը կազ- մէ, որուն զէմ պէտք է հիմնուելնէ պաշտպանեմք ինքզինքնիս. եթէ անհիմն է, պարտաւոր ենք հեռացնել այն զէպ- քերը զորս կրնայ յառաջ բերել այս սխա- լը և արդիւն անոր հեղինակները աւելի յառաջ երթալէ իրենց երեսպագական և մեծամիտ յապացումին մէջ, որ կրնայ չարունակել յետագ մը ըլլայ ոչ միայն մեղի այլ նաև Եւրոպայի համար: Միայն մենք կրնանք Եւրոպան զոյգուցանել մեղի սպառնացող ընդհանուր վտանգէն, որով- հետեւ այս պալքանեան յոյսերուն անհե-

միւնոյն ստախօսութեան ունակութիւնը և միևնոյն ստորին տոփասիրութեան ճա- չակը կը հաստատեն դերասանին, զոտա- ւորին և սպասաւորին վրայ:...

Ճաշէն վերջը պտոյտ մը ըրինք ծա- ուղիներուն մէջ... Յետոյ սինէմաթօկ- րաֆի ներկայացման մը տարաւ զիս: Դինին քիչ մը շատիկ խմած ըլլալու՝ թուութիւն մը կար վրաս: Սրահին մը- թութեան մէջ, այն միջոցին որ լուսաւոր կտաւին վրայ փրանսական բանակը հան- զիսաւոր անցք մը կը կատարէր ներկա- ներու ծափահարութեանց միջոցով, միջքս բռնեց և համբողջ մը զրաւ ծոծրակիս վրայ, և քիչ մնաց որ զլխարկս վար իյ- նար:

— Ինքնիկնող, կրծուկիք աղջիկ մըն ես... ճծեց... Ի՜նչ ալ անուշ կը հո- տիս... »

Միայն իմ իջած պանդուխտ ընկերացաւ ինծի, և հոն, մայրիկ վրայ քանի մը վայրկեան կեցանք՝ առանց խօսելու, փոխար ու չուարած ձևով մը... Ինքը գաւազանին ծայրով իր կօշիկներուն

տալու մըր ձեռք առնելիք միջոցներէն կ'ախուճ ունի:

Մեր կողմացեալ ըլլալու մտաին կղած համոզումն է որ երեք փոքր պետութեանց համաձայնութիւնը պիտի կ'երկնջի: Բայ- եթէ մենք համաձայնութեան կամ միութեան քաղաքականութիւնը ձեռք առ- նենք, Պալքանեան քաղաքականութիւ- նը իր հաշիւները ուրիշ հիմնուել վրայ պիտի հաստատէ:

Այն առնի սա հարցումը մէջտեղ կու- գայ. «Որո՞ւ ի նպատակ մեր կարծիքը պիտի յայտնենք»: Արդ, մենք ստիպուած չենք պալքանեան համաձայնութիւնը խղել՝ ընտ- րութիւն մը ընելով զայնակից կողմերէն մէկուն ի նպատակ. մենք պարզապէս կը- րնանք իրենց զէմ հանել ուրիշ համաձայ- նութիւն մը: Այն առնի անոնք պէտք է մտածեն:

Թէ և մենք մեր բանալին զատ ուրիշ ուժի մը պէտք չունինք հաւատարակու- թիւնը պահելու համար, պէտք չէ սակայն ուրանալ նաև քաղաքական միջոցներու կարեւորութիւնը: Մեր պետական մարդոց պարտականութիւնն է աչքի չ'ընկալնել այս նկատողութիւնը:

Մենք պալքանեան առաջին ազգը կը կազմենք և թող չ'ալախ տանք որ ո՞ր և է փոփոխութիւն տեղի ունենայ հոն ի վը- նաս մեղի: Թուրքիան բաւական նիւթա- կան ու բարոյական կարողութիւն ունի իր զերեւելիս զիրքը ապահովելու համար:

Թուրքիոյ Եւ ՊԱՆԿԱՆԵՍՆ, Եւ Թուրք և պուլկար սահմանադրի միջադէպին վրայ հետեւեալ հեռադրած է Մարիկ Սօֆիայի թղթակիցը. — «Պատերազմա- կան նախարարը լուր ստաւ թէ. թրքա- կան տահմադրութիւն վրայ ծանր միջա- դէպ մը ծագած է այսօր կէս օրէն յետոյ և այս պահուսն—իրիկեան ժամը Ծատու կաւին վերջ չէ գտած: Պաշտօնական աղ- րութիւն ինծի տրուած տեղեկութիւնաց նա- յետով, թուրք պահակապետը մը ուղարկ- րը գտնուող պուլկար պահակ մը, պուլ- կար զինուորները կայանէն դուրս ելլելով կրակ ըրած ու սպաննած են թուրք մը և երկու ուրիշ թուրք վիրաւորած: Թուրք պահակապետը, ետ քաշուելով զիրք բռնած ու բուռն հրացանաձգու- թիւն սկսած է: Միւս կայաններն ալ սկսած են հրացանաձգութիւն կատարել: Այդ անսովոր հրացանաձգութիւնն յուզ- ուած, պուլկար ժողովուրդը զէպքին վա- րը փութալով զինուած, կոխին մասնակ- ցութիւն ունեցած է: Այն առնի թուր- քերը ինքնաթիւներու օդուժութեան զինե- լով, սկսած են թնդանով պարպել: Պուլ- կարներն ալ արագահարուած լեռնային թնդանով մը բերել տուած են: Բաւա- կան երկար ընդմիջումներով կը շարունա- կէ այդ թնդանովաձգութիւնը, որ ոչ մէկ զոհ պատճառած է Պուլկարներուն, իսկ թուրք մտեանակներուն և վիրաւորնե- րուն թիւը շատ չէ:»

Պատերազմական նախարարը սահմա- նադրի կայաններու հրամանատարներուն հրաման զրկած է լոկ պաշտպանողականի մէջ սահմանափակուել: Պուլկար կտա- վարութիւնը ու է քաղաքական կարեւ- րութիւն չընծայել այդ միջադէպին, բայց

ձայրին կը զարնէր... Ես, գլուխս կա- լած, արմուկներս մարմնիս փակցու- ցած, ձերքերս մուշտակին մէջ անցու- ցած, օտքերուս տակ կը ճղմէի նորինի կեղե մը... »

— Ե՛րբեք, ցտեսութիւն, ըսի...

— Ա՜հ, ո՛չ, լսաւ... Թող տուր որ հետոյ միայն վեր կ'ըլլամ... Ձեռ ուղիք Սէլէսթին:

Սանկ, ձեռ համար, թեթիւ կերպով մը մերժեցի... Ինքը պնդեց:

— Տեսնեմք... Ի՜նչ ունիս... Սիրով վրդոք... Ընդ ժամանակն է հիմայ գա- նանք ցրուելու... »

Ետեւս վեր կ'ըլլաւ: Այս պահուկին մէջ շատ չէին նայել թէ իրիկունները ո՞ր կը մտնէ կ'ելլէ... Իր նեղ ու մութ սանդու- խով, կաշտուն բազրիքով, իր զարչահոտ միջոցորտով, իր ժանտարցոյ հատերով վատահամբու տունի մը տեսքն ունէր բոլորովին...

Ընկերս հազաջ ինքզինքնի քաջութիւն և վստահութիւն տալու համար... Եւ ես, հոգիս գարշաւքով և յափրանքով լեցուած,

“ԴԱՏԻՆԵՐ, Ի ՓԵՐՓՈՅԷ [45]

ՕՔԹԱՎ ՄԻՐՈՊ

ՄԵՆԵԿԱՊԱՆՈՒՅԻՒ ՄԸ ՕՐԱԳԻՐԸ

Ն.

Արդ, մեկնած օրս իսկ, Տիկ. Բօլո Տիւրանի գործակալութեան գրասենեակին վերադառնալու առնես, Շան զ'Ելիզի մէջ հանդիպեցայ նախկին ընկերի մը, սենեկա- պան մը, որուն հետ վեց ամիս ծառայած էի միևնոյն տան մէջ: Երկու տարիէն ա- լելի կար որ տեսած չէի զինքը: Առաջին խօսքերու փոխանակութենէն յետոյ՝ ի- մացայ որ ինքն ալ ինծի պէս տեղ կը փնտռէր: Միայն թէ հիմակուհի մայ քիչ մը գրամ ունենալուն՝ շատ չէր աճապարել այդ մասին:

— Կրո՞ղ, դո՞ւն ես, Սէլէսթին, ըսաւ,

